

## 9 |

**Integrale gezinsaanpak MDA++**

*Wie kinderen wil beschermen moet het geweld tussen ouders stoppen*

HILDE BAKKER & HANAN NHASS

*‘Mijn vader dronk veel. Soms maakte hij me ’s nachts wakker en trok me uit bed. Hij sloeg me met een riem en liet me buiten in de kou staan. Zomaar. Mijn ouders schreeuwden ook tegen elkaar. Mijn moeder dacht: de kinderen liggen op bed, die horen het niet.’ (Coen, 16)<sup>36</sup>*

Coen en ruim 118.000 andere kinderen voelen zich thuis niet veilig door mishandeling of verwaarlozing. In gezinnen waar kindermishandeling voorkomt, is vaak sprake van verstoorde interactie. Wil je kindermishandeling duurzaam aanpakken, dan moet je beginnen bij de ouders. Oog hebben voor partnergeweld en andere problemen binnen het gezin is cruciaal als je kindermishandeling effectief wilt aanpakken. Dat is de crux. Hoe zorg je als professional dat je de problemen in een gezin in samenhang aanpakt?

In Nederland leven zo’n 70.000 multiprobleemgezinnen. Dit zijn gezinnen die langdurig kampen met een combinatie van sociaaleconomische en psychosociale problemen, waaronder huiselijk geweld. In de ogen van hulpverleners zijn deze gezinnen moeilijk te helpen, omdat ze vaak ook problemen hebben met de hulpverleners en jeugdhulp (Raad voor Volksgezondheid en Zorg, 2012). In zulke gezinnen komen soms wel twintig hulpverleners over de vloer. Jaar in jaar uit. De gezinsleden begrijpen vaak zelf niet waar het allemaal voor dient en zijn het overzicht kwijt. Ondanks al die hulp kan het geweld gierend uit de klauwen lopen. Meerdere keren per jaar wordt een kind zo ernstig mishandeld dat hij of zij het niet overleeft, zoals Savanna, Rowena, Gessica en Daniëlla.

Hoe kan het toch gebeuren dat zich – nota bene onder de ogen van zo veel hulpverleners – een familiedrama ontvouwt? De onderzoeksrapporten over deze

ernstige incidenten van onder andere de Inspectie Samenwerkend Toezicht Jeugd (2015) geven als belangrijke verklaring dat niemand van de betrokken hulpverleners het hele overzicht heeft. Iedere professional is slechts verantwoordelijk voor een stukje van de puzzel. Er is geen plan van aanpak en ook geen gezamenlijke analyse. Daar komt bij dat veel professionals amper oog hebben voor de onveiligheid in het gezin. Dat een verslaving of een psychische stoornis van ouders tot agressie kan leiden, zien hulpverleners nog wel. Dat de gezinsleden daardoor geregeld ernstig gevaar lopen, onderkennen ze vaak niet. Professionals uit bijvoorbeeld maatschappelijk werk, jeugdzorg, ggz of verslavingszorg richten zich op een deelprobleem. Dat wordt echter niet aangepakt in relatie tot het geweld, de verwaarlozing of het misbruik. Een gezamenlijke aanpak ontbreekt, waardoor het geweld niet stopt, laat staan dat er stabiele veiligheid ontstaat (Vogtländer & Van Arum, 2016; Tierolf, Lünemann & Stekete, 2014).

Pak de grondoorzaken van kindermishandeling aan, anders is het dweilen met de kraan open, zeggen experts.<sup>37</sup> Een van de risicofactoren voor kindermishandeling binnen een gezin is een problematische partnerrelatie. Partnergeweld is de meest voorkomende vorm van huiselijk geweld. De gevolgen van blootstelling aan geweld tussen de ouders zijn vergelijkbaar met de gevolgen die kinderen ondervinden die zelf fysiek mishandeld zijn (Kitzmann, Gaylord, Holt & Kenny, 2003). Kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld ervaren onmacht en dit kan leiden tot intrinsieke problemen, zoals depressie. Ook is de kans op intergeneratieel geweld groter. Ouders van kinderen in de jeugdzorg zijn vaak als kind zelf slachtoffer geweest van huiselijk geweld, kindermishandeling of verwaarlozing.<sup>38</sup> In de praktijk komen partnergeweld en kindermishandeling zowel gezamenlijk voor, als na en los van elkaar. De Amerikaanse onderzoekers Appel en Holden schatten in 1998 dat er in 40 procent van het totale aantal gezinnen waarin fysiek geweld plaatsvindt zowel sprake is van kindermishandeling als van partnergeweld (In: Slep & O'Leary, 2001). Het is dus van belang om de inhoudelijke kennis over beide vormen van geweld te verdiepen en om een geïntegreerde aanpak na te streven, meent Sietske Dijkstra (2016). In het manifest Stop huiselijk geweld! (2014) doen professionals, wetenschappers en bestuurders met kennis en expertise op het terrein van geweld in relaties, een dringende oproep aan de overheid om de integrale aanpak te stimuleren als 'de enige effectieve manier om kindermishandeling (inclusief seksueel kindermisbruik) en relationeel geweld aan te pakken'.<sup>39</sup>

## Historische terugblik

Waarom wordt zo'n integrale aanpak nog niet toegepast? Een korte historische terugblik is nodig om de weerbarstige praktijk – en dus het antwoord op deze vraag te formuleren en te begrijpen. Huiselijk geweld en kindermishandeling zijn decennialang gescheiden werelden geweest. Deze verkokering heeft meerdere oorzaken, waaronder verschillende financieringsstromen, met als gevolg dat beide vormen van geweld lange tijd ieder hun eigen vaktaal, benadering, aanpak en onderzoek hadden (zie hoofdstuk 2). In de maatschappelijke discussie in de jaren zeventig van de vorige eeuw stond fysieke kindermishandeling los van vrouwenmishandeling. De verschillen kwamen ook tot uitdrukking in de aanpak. Voor mishandelde kinderen was er het Bureau Vertrouwensartsen. Dit had de wettelijke taak om onderzoek te doen na een melding, om maatregelen te treffen, minderjarigen te beschermen en vrijwillige hulpverlening op gang te brengen. Het bureau kon ook de Raad voor de Kinderbescherming inschakelen, die dwingende maatregelen mocht opleggen, zoals ondertoezichtstelling en uithuisplaatsing. Voor de aanpak van geweld tegen vrouwen lagen er veel minder wettelijke mogelijkheden. Tientallen jaren leek er meer juridische en maatschappelijke aandacht voor de aanpak van kindermishandeling dan voor partnergeweld. Er werd nauwelijks aandacht besteed aan een mogelijke correlatie tussen partnergeweld en mishandeling van de kinderen in het gezin. Lang werd gedacht dat geweld tussen de ouders nauwelijks effect had op het kind.

Eind jaren negentig verschoof de focus in het publieke debat naar 'geweld in huiselijke kring' om geweld in de privésfeer te duiden. Het grote keerpunt in beleid en aanpak was de Rijksnota 'Privé geweld – Publieke zaak' uit 2002 waarmee het ministerie van Justitie het voortouw nam bij de interdepartementale aanpak van alle geweld achter de voordeur. Met deze nota werd de term 'huiselijk geweld' geformaliseerd en als verzamelnaam gebruikt voor partnergeweld, kindermishandeling, seksueel geweld en misbruik, en ouderenmishandeling in huiselijke kring. De overheid onderstreepte dat huiselijk geweld altijd en onder alle omstandigheden onaanvaardbaar is.<sup>40</sup>

Er kwam meer erkenning voor de omvang en gevolgen van (ex-)partnergeweld. De politie trad actiever op bij partnergeweld door 'ambtshalve te vervolgen' (zie hoofdstuk 5 en 6) in plaats van te wachten op een aangifte van het slachtoffer. Reguliere hulpinstanties als het Algemeen Maatschappelijk Werk en de ggz ontwik-

kelden een hulpaanbod voor slachtoffers van huiselijk en seksueel geweld, zodat deze overal terechtkonden. De gespecialiseerde instellingen, als Tegen Haar Wil, moesten hun expertise overdragen en het eigen aanbod afbouwen. De hulp werd meer systeemgericht, zowel gericht op slachtoffers en plegers als op de kinderen als getuigen. Hulpinstellingen voor volwassenen, kinderen en jeugd, politie en Openbaar Ministerie gingen meer met elkaar samenwerken in een driesporen- of ketenaanpak. De inmiddels ingerichte regionale Steunpunten Huiselijk Geweld kregen veelal een coördinerende rol bij casusoverleggen. Bij de decentralisatie en transitie van de jeugdzorg in 2015 werden deze Steunpunten Huiselijk Geweld samengevoegd met de Advies- en Meldpunten Kindermishandeling tot één advies- en meldpunt onder de naam Veilig Thuis. Deze organisatie is verspreid over zesentwintig regio's.

### **Mentaliteitsverandering nodig**

Nederland behoort inmiddels wereldwijd tot de koplopers als het gaat om methodieken, interventies en protocollen bij de aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld. Toch daalt het aantal slachtoffers niet. Waarom is het zo lastig op te lossen? Daarvoor is verandering in mentaliteit en systeem nodig, bepleitte de Kring van Veiligheid eind 2016. De Kring, bestaande uit bestuurders van verschillende organisaties en ambtenaren die nauw zijn betrokken bij het beleid en de aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld, had een integrale visie op beide vraagstukken tot doel. In haar Manifest Huiselijk geweld te lijf (Vuijsje, 2016) maakt de Kring de volgende analyse:

‘Het idee van een keten is dat alles aan elkaar is gekoppeld, maar in de praktijk komt het er vaak op neer dat instanties zich alleen verantwoordelijk voelen voor de eigen schakel. De schakels verderop en de keten als geheel zijn niet hun “pakkie-an”.’

En over de rol van gemeenten:

‘Zeker, de decentralisatie krijgt lokaal nog maar net vorm, voor een eendoordeel is het te vroeg, maar voor optimisme is voorlopig nog weinig aanleiding: de versnipperde organisatie en financiering van zorg en veiligheid blijkt taaier

dan gedacht.’ (...) ‘Verder worden veel regio’s geplaagd door lange wachtlijsten en zijn er grote verschillen in ambitie, gevoelde urgentie en financiering.’<sup>41</sup>

De Kring constateert ook dat de hulp onnodig duur is. ‘De schotten tussen de specialismen zijn inefficiënt en kostbaar. Het zou Nederland enorm schelen als we het geld ter bestrijding van huiselijk geweld en kindermishandeling op een minder verkokerde manier zouden inzetten.’

Volgens de Kring kan de kennis en kunde van specialisten veel meer worden benut om vroegtijdig in te grijpen en latere schade te voorkomen. Dat geldt ook voor de sociale wijkteams, laagdrempelige voorzieningen die kunnen bijdragen aan het vroeg signaleren en aanpakken van geweld en mishandeling. Mits zij deze deskundigheid hebben en op tijd specialisten inschakelen. Een voormalig teamleider van een wijkteam in de Utrechtse wijk Overvecht zegt hierover:<sup>42</sup>

‘Mensen die gebruik maken van een wijkteam hebben doorgaans meerdere problemen. Ze zijn vaak minder draagkrachtig, zowel in materiële als in immateriële zin. En die combinatie van armoede, soms verslaving, of verstandelijke beperking, laag IQ, laaggeletterdheid, en taalproblemen zorgen ervoor dat ze op meerdere leefdomeinen in de knel zitten en hevige stress ervaren. Kindermishandeling en partnergeweld liggen dan op de loer.’

### **Professionals worstelen**

Uit recente interviews met een aantal sociaal werkers in wijkteams blijkt dat zij nog vaak worstelen met hun rol bij huiselijk geweld (Willemsen, 2017). Vanuit de nieuwe Jeugdwet hebben zij een taak in het signaleren en melden van kindermishandeling. Een aantal sociaal werkers doet daardoor vooral, en soms zelfs uitsluitend, melding bij kindermishandeling. Ingrijpen bij partnergeweld heeft bij hen geen prioriteit, onder andere omdat ‘er in het gezin nog zoveel andere problemen spelen die urgenter lijken’. Ook noemen zij de uitgangspunten van zelfregie en eigen verantwoordelijkheid als reden voor niet ingrijpen: ‘Zij is een volwassen vrouw en kan weggaan als ze wil’ (Willemsen, 2017).

Experts vinden zo’n uitspraak te kort door de bocht, sterker nog: ‘Als je dit zegt, dan heb je geen flauw benul van hoe de mechanismen van partnergeweld

werken', aldus Gerrienne Rozema, strategisch expert Huiselijk geweld en Kindermishandeling. Zij vervolgt:

'Een vrouw kan emotioneel, maar ook financieel en sociaal afhankelijk zijn van haar partner. Daar komt bij dat de moeder soms wordt verweten niet goed voor de kinderen te zorgen, dat zij hen niet voldoende beschermt of zélf de kinderen verwaarloost. Er lijkt te weinig oog voor haar situatie, want bij langdurig, excessief geweld is de moeder vaak niet in staat goed voor haar kinderen te zorgen of hen te beschermen tegen geweld, omdat zij zélf slachtoffer is van geweld.'

Wanneer sprake is van overlap tussen kindermishandeling en partnerveld lopen vrouwen de kans om er bij professionals slecht af te komen. Hoe minder ervaring de professional heeft met de problematiek of de doelgroep, des te minder kans op passende hulp en des te negatiever het oordeel over de moeders die zij ten onrechte *failure to protect* verwijten (Dijkstra, 2007). Dijkstra citeert Van IJzendoorn uit een prevalentiestudie waarin opvangmedewerkers 'regelmatig affectieve verwaarlozing, fysieke mishandeling' door de moeders vermoeden of signaleren.

Onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut toont aan dat de resultaten van de hulpverlening na huiselijk geweld en kindermishandeling niet tot blijvende verbetering van de situatie leiden (Tierolf et al., 2014). Het geweld stopt tijdelijk, maar komt na verloop van tijd terug. Duidelijk wordt dat hulpverlening aan gezinnen waar vaak van generatie op generatie ernstig geweld wordt gebruikt en waar meerdere problemen spelen, zoals verslaving en armoede, een heel lastige opgave is. Hier is de inzet van specialisten in de aanpak van geweld en trauma's na geweld nodig om samen met het wijkteam en met het gezin aan de slag te gaan. Samenwerking met de justitiële instellingen is vanaf het begin nodig om ook efficiënt 'dwang en drang' in te zetten. Sommige gemeenten zorgen er bijvoorbeeld voor dat er in elk wijkteam een 'specialist' op huiselijk geweld en kindermishandeling zit, andere gemeenten hebben een stedelijk 'specialistenteam' dat de wijkteams bijstaat.

Professionals kennen het uitgangspunt voor hulp: één gezin, één plan, één regisseur. Structurele samenwerking en vooral regievoering blijken evenwel lastig te realiseren. Professionals weten niet altijd precies van elkaar wie welke rol heeft. Of ze delen informatie niet met de andere hulpverleners in het gezin, wat wel van belang is om op tafel te krijgen wie er verantwoordelijkheid neemt (zie hoofdstuk 7).

## Integrale MDA++ aanpak

Om een kwaliteitsverbetering te bewerkstelligen, ontvingen de centrumgemeenten van de VWS-staatssecretaris in 2015 een extra budget van tien miljoen euro.<sup>43</sup> In 2018 moet er in elk van de zesentwintig Veilig Thuis-regio's een intersectorale en specialistische multidisciplinaire aanpak zijn voor acuut ernstig (seksueel) geweld en voor structureel huiselijk geweld en kindermishandeling. Bij de uitwerking van de plannen nam de VNG, in samenwerking met Movisie en het Nederlands Jeugdinstituut, de expertise van de initiatiefnemers voor een dergelijke multidisciplinaire aanpak mee. Deze psychosociale en justitiële specialisten<sup>44</sup> in de aanpak van ofwel huiselijk geweld, seksueel geweld, ofwel kindermishandeling, ervoeren de noodzaak en de meerwaarde van een integrale aanpak. Deze integrale werkwijze is nog in ontwikkeling, maar is inmiddels bekend onder de naam MDA++.<sup>45</sup>

In MDA++ bundelen psychosociale, medische, forensische en justitiële specialisten uit verschillende instellingen hun expertise voor een gecoördineerd en gefaseerd onderzoek en een goede opvang na acuut geweld. Alle hulp en onderzoek zijn beschikbaar op één plek, zodat het slachtoffer niet van instantie naar instantie hoeft, en niet nodeloos vaker dan één keer haar of zijn verhaal hoeft te doen. Bij structureel geweld maakt een MDA++-team met het gezin en het lokale sociaal wijkteam gezamenlijk een analyse van oorzaken en risicofactoren. Vervolgens stellen zij samen een veiligheidsplan en een hulpverleningsplan op. Eerste doel is om directe veiligheid in het gezin te bewerkstelligen, daarna om recidive en herhaald slachtofferschap te voorkomen. Als dat betekent dat de armoede en schulden eerst moeten worden aangepakt, dan gebeurt dat. Ook wordt hulp georganiseerd om de trauma's en andere gevolgen van langdurig geweld te herstellen.

Per casus kan verschillen welke specialistische hulp nodig is. De lokale teams zullen een belangrijke rol vervullen bij de uitvoering. Een casusregisseur – tevens vaste contactpersoon voor het gezin – heeft het mandaat om het aanbod op elkaar afgestemd te organiseren. Dit gebeurt in overleg met het gezin, zodat zij samenhang ervaren en er zelf iets over te zeggen hebben (Van Arum et al, 2017). Zo'n MDA++-aanpak krijgt bijvoorbeeld vorm in het Family Justice Center Midden-Brabant. Daar werken gespecialiseerde professionals uit verschillende sectoren – naar gelang de casus – samen in de analyse, opstelling en uitvoering

van het plan van aanpak. Dit is gericht op het hele gezin met al zijn problemen die het risico op gebruik van geweld vergroten. De casusregisseur zorgt voor de uitvoering.

### **Nooit zonder veiligheidsplan**

Gerriane Rozema is initiatiefnemer en projectleider van dit succesvolle Family Justice Center (FJC) Midden-Brabant. Zij vertelt dat het FJC een organisatie-overstijgende aanpak is waarbij men samenwerkt voor een hoger doel. Over de werkwijze zegt ze:

‘De eerste stap is altijd een einde maken aan de onveiligheid. Daarna maak je samen met het gezin een plan. Wat moet er het eerst gebeuren? Het is belangrijk om er achter te komen wat een kind heeft gezien en meegemaakt. Door een traumabril kijken naar het kind is essentieel. Daarnaast pakken we de dieper liggende oorzaken aan, die liggen meestal bij de ouders. Als vader aangeeft: de schulden groeien me boven het hoofd; ik krijg er stress van, dan zet je een schuldhulpverlener in. Parallel daaraan start je een traject om moeder bij te staan om beter voor de kinderen te zorgen en haar eigen trauma’s te behandelen. Niet meer over de hoofden van het gezin beslissen, maar mét hen. De eigen regie van het gezin is belangrijk bij een dergelijke integrale aanpak. Zo zijn ze niet alleen eigenaar van het probleem, maar worden ze ook deel van de totaaloplossing. Het is heel belangrijk voor het herstel van een kind om te zien dat pappa en mamma er zélf ook de schouders onder zetten.’

In het FJC-model komen de aanpak van huiselijk geweld, waaronder eerge-relateerd geweld en ouderenmishandeling, seksueel geweld en kindermishandeling, samen. En daar plukken cliënten de vruchten van. Zo maakt het FJC gebruik van gestandaardiseerde instrumenten, zoals één intakeformulier, met als doel te voorkomen dat slachtoffers elke keer opnieuw hun verhaal moeten doen. Rozema: ‘Vrouwen geven aan dat ze ontzettend blij zijn dat ze direct na een crisis zijn geholpen door verschillende experts en niet telkens hun verhaal opnieuw hoefden te doen.’ Via een groot scherm zien zij wat er ingevuld wordt en wat wel en niet gedeeld wordt met andere hulpverleners. ‘Dit geeft cliënten veel rust en



structuur.’ Intake, risicotaxatie en veiligheidsplan moeten in ieder geval aan bod komen direct na een incident, benadrukt Gerrienne Rozema: ‘Niemand vertrekt zonder veiligheidsplan.’ Daarnaast maakt het FJC gebruik van gemandateerde casusregie. ‘De regisseur heeft dus mandaat om een medewerker van een andere organisatie erop af te sturen. Het helpt als je veel vliegreuen maakt, want dan raak je als collega-professionals op elkaar ingespeeld en kun je het vertrouwen kweken.’

### **Crisismoment aangrijpen**

Wat niet werkt – voorbijgaan aan de relatie van de ouders – is inmiddels ook bekend, en dat is op zich al winst, weet Rozema. Ze verwijst naar het rapport van het Verwey-Jonker Instituut dat in haar optiek goed blootlegt dat kinderen gebaat zijn bij herstel van de veiligheid tussen ouders (Tierolf et al., 2014). Dit heeft als effect dat de veiligheid van kinderen op langere termijn gegarandeerd is. ‘Investeer in ouders bij de aanpak van kindermishandeling. Werk nooit alleen op één spoor’, is haar stellige overtuiging. En die overtuiging wordt breder gedeeld, al laat de praktische uitvoering ervan op zich wachten, ziet Rozema:

‘Professionals stappen nog vaak in de valkuil dat ze de ouder alleen aanspreken op zijn of haar ouderlijke verantwoordelijkheden waarbij ze amper oog hebben voor de mens achter het slachtoffer, maar óók achter de pleger. Het kind heeft prioriteit, gezien de kwetsbaarheid. Maar een vrouw die al tien jaar geterroriseerd wordt door haar man, kun je niet alleen als moeder benaderen. Dat is geen goede zaak. Je moet ook oog hebben voor haar slachtofferschap. En je zult ook wat met de vader moeten. Het is onmenselijk om alleen bezig te zijn met het kind. Bovendien, je bereikt daarmee geen duurzame oplossing voor het kind.’

Hoe dan wel? Rozema: ‘We richten ons op de werkzame bestanddelen: samenwerken met forensische experts, ggz, jeugdzorg en vrouwenopvang, en niet voor korte duur, maar – in de ernstige gevallen – voor zo lang als nodig is.’ En hoe gaat dat dan in de praktijk? Het crisismoment dient zich aan: oplopende spanningen in het gezin komen tot een agressieve uitbarsting, en het is niet de eerste. Vader vliegt moeder aan en deelt rake klappen uit aan een ieder die hem in de weg staat,

onder wie het kind. ‘Op zo’n moment is het belangrijk dat professionals elkaar inhoudelijk verstaan’, benadrukt Gerrienne Rozema.

‘Onze ervaring is dat afhankelijk van de beroepsgroep het geweld anders wordt geduid. Waar bijvoorbeeld de gedragswetenschapper code rood geeft, bestempelt de politie het geweld als code oranje. Door intervisie kun je je bewust worden van hoe je als professional een enkelvoudig, solistisch, perspectief hanteert. Voor de veiligheid van het hele gezin moet je kijken naar alle perspectieven, dus óók naar dat van de pleger. Dat maakt dat de integrale aanpak broodnodig is.’

Het crisismoment is, hoe paradoxaal het ook klinkt, tevens een gouden moment, zo leert de ervaring. Rozema:

‘Ik zie een crisis als kans. Pak je moment om aard en omvang in kaart te brengen. Betrokkenen zijn direct na een crisis hoog gemotiveerd om iets aan de situatie te doen. Bovendien is het cruciaal dat je het crisismoment aangrijpt om meteen de zorg te starten, zowel de medische en forensische als de maatschappelijke en psychologische hulp.’

Professionals van het FJC staan naast de slachtoffers, onder meer door een open gesprek aan te gaan. Rozema vertelt:

‘Als een jonge vrouw die door haar vriend wordt geslagen bij ons komt, dan zeggen we niet meer: “Ga bij hem weg”, maar we gaan open het gesprek aan, zodat de jonge vrouw zelf kan leren wat een gezonde relatie is en wat niet. Een interventie die goed kan werken, is het aanbieden van een time-out cursus Veilig ruzie maken. Zo blijf je verschillende contactmomenten met de jonge vrouw houden, zodat je er vroeg bij kunt zijn als het geweld escaleert of overslaat op andere gezinsleden. Je kunt er namelijk vergif op innemen dat als er een baby komt, het geweld niet zomaar stopt. In alle waarschijnlijkheid slaat het over op de kinderen. De cirkel van geweld en onmacht moet je doorbreken.’

## Niet los van elkaar zien

Sociale wijkteams, specialisten, maar ook de familie, buren en het sociale netwerk rond een gezin, de kerk en de moskee, allen kunnen een belangrijke rol vervullen bij het signaleren en bespreekbaar maken van geweld in gezinnen. Burgers moeten gestimuleerd worden om samen de verantwoordelijkheid te dragen voor een veilig leefklimaat in relaties en gezinnen, vindt de Kring van Veiligheid (Vuijsje, 2016). Onderdeel daarvan is het ontwikkelen van handvatten om alle betrokkenen – omstanders, vrijwilligers en professionals – in staat te stellen de ernst van partnergeweld en kindermishandeling beter te duiden en daarover het gesprek aan te gaan. Kindermishandeling en huiselijk geweld zijn taaie problemen die je niet afzonderlijk van elkaar kunt zien. Dat geldt zeker voor geweld tussen de ouders, in de meeste gevallen van de vader tegen de moeder. Om veiligheid voor kinderen in gezinnen te creëren zijn vooral emotioneel gezonde ouders nodig, die in veiligheid met elkaar samenleven en van daaruit hun kinderen opvoeden en beschermen. Het is soms letterlijk van levensbelang dat de slachtoffers van ernstig en langdurig partnergeweld adequaat worden geholpen, in samenhang met de hulp, wellicht onder dwang en drang, aan de pleger.

De cirkel van geweld tussen de ouders moet doorbroken worden, zodat ook de intergeneratiele overdracht kan stoppen. De integrale aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld in MDA++ lijkt een goede manier om dat te bewerkstelligen, omdat zowel specialisten, het lokale team als het gezin met het eigen netwerk, nauw samenwerken. En omdat veiligheid voorop staat en daarnaast ook de andere problemen in het gezin in samenhang en in overleg worden aangepakt. Deze integrale aanpak van kindermishandeling en huiselijk en seksueel geweld, waarmee Nederland overigens vooroploopt in de wereld, zal uiteindelijk het verschil kunnen maken.

*Met dank aan Wilma Schakenraad, informatiespecialist bij Movisie, voor haar onmisbare bijdrage aan dit artikel.*